

OBJĄĆ (30) *vb pf*

o jasne.

inf objąć (13). ◇ *fut 2 sg* ob(e)jmiesz (1). ◇ *3 sg* objęcie (4). ◇ *1 pl* objęmi(e)m (1). ◇ *praet 3 sg* m objął (8). ◇ *3 pl subst* objęły (1). ◇ *con 2 pl m pers* byście objęli (1). ◇ *part praet act* objąwszy (1).
Sł stp notuje, Cn s.v. objętny, Linde XVIII w.

1. *Uściskać, przygarnąć, przytulić* [co (2), kogo (1)] (3) : on ią [gospodynią] objąwszy á na pierfiach głowę położywfszy vlnął, á tak do zaranku śpał. *BielŻyw* 132.

Zwrot: »objąć szyję [czyjś]« (2): A wřthawfszy Tyrus objął śzyję iego y całował iego. *HistRzym* 79, 82.

2. *Wziąć do ręki* [co] (3) : [Amazonki] meřczyznom kiedy fie kthory vrodził oko iedno wylupiły á pálec wielki vrzynály/ áby nie mógł łuku ćagnać [!] álbo mieczá objąć/ Amázońskim obyczáiem. *BielKron* 319v.

Zwroty: »ręką objąć« (1): Manualis, Ręczny/ co ręką obyąć może *Mącz* 209b.

»[czyjś] rękę objąć« = *otrzymać przebaczenie* (1): [S. Dunstanus do króla, któremu nie podał ręki na powitanie, gdyż ten popełnił grzech cudzołóstwa] vmyy pierwey przez pokutę śplugawione ręce twoie/ á potym áby cię z Bogiem ziednáł/ Biřkupią rękę obeymieř. *SkarŻyw* 510.

3. *Otoczyć dłonią* (2) : [na wyspie Rodis uczynion był śłup wielki ku chwale Słońcowi] pálcá iego nie mogli dwá chłopi objąć. *BielKron* 269v.

Przen (1) :

Zwrot: »objąć płomieniem« (1): [Córo Syjońska obrzeź się Panu] By kiedy nie wřtał/ gniewem poruřzony/ A ogień puścł/ z tey y owey řtrony/ Objął płomieniem, á w ćięřzkości tákiey/ Niřkad nie było pomocy niřákiey. *GrabowSet* Q4.

4. *Pomieścić, zmieścić* [kogo, co] (5) : Słucháczow iego [Św. Antoniego] kořcioły Padewřkie/ objąć niemogły/ muřiał z nimi w pole w pořt wielki wychodzić. *SkarŻyw* 544, 545.

Frazy: »jedna ręka objąć może« (1): Pan Chriřtus wiele y czynił y mowił/ czego nie nápiřano. Bo te księgi ktore mamy/ iedná ręká objąć może. *WujNT* 391.

»nie mogłyby wřzytek świat objąć [czego]« (1): [niewiele napisano tym, co czynił i mówił Pan Chryřtus] A Ian mowi; iżby nie mógł wřzytek świát objąć y ogárnąć tych ksiąg/ ktoreby fię o tym piřać miály. *WujNT* 391.

Szereg: »objąć i ogarnąć« (1): *WujNT* 391 *cf* »nie mogłyby wřzytek świat objąć«.

W przen (1) : [o Mikołaju Mieleckim] A móglże řye ten záwrzeć w ták maluczkiem grobie/ Któřego nie mogła część objąć tego świátá? *PudłFr* 61.

5. *Obwiązać* [co] (1) : Cludere arborem restibus, Drzewo wiciámi obyąć [!]. *Mącz* 58a.

6. *Zawładnąć, wziąć w posiadanie; portare PolAnt* [kogo (4), co (3)] (7) : Tátárowie wtargnęli przećiw ktorym wyprawł fie Pan Lwowřki [...] poráził ie v Wronowá przyřzedřzy ná nie przez wieřci/ y plon wřzytek objął. *BielKron* 405v.

W przen (2) :

Zwrot: »objąć nieprawość [czyjś]« (1): Zás kozłá zá grzech řzukáiąc řzukał Moizęř/ á oto był řpalon y rozgniewał fię ná Eleázará y na Ithámára [...] rzekąc: Przeczeřcie nie ziedli (ofiáry) zá grzech

ná mieyfcu świętym [...] dał ią wam (Bog) ábyście objęli nieprawość zboru [*ad portandum iniquitatem congregationis*] ku oczyszczeniu ich przed Iehową? *BudBib Lev* 10/17.

Szereg: »objąć a wziąć« (1): O iáki tám przy śmierci połtrách [...] Tám fię nám tá świeca przyda/ tám tá gromnicá połżuży/ która iest Iezus Chryftus. które⁸⁰ gdy ná wzor tego Symeoná/ w Sakramencie obeymiem/ á łobie go ku światłości/ obronie y prowadzeniu zá wodzá wezmiem [...] tedy niezábładzim *SkarŻyw* 115.

Przen: O stanach emocjonalnych (4) :

Frazy: »lody duszę objęły« (1): [*Władzo niezwyciężona*] Przeciw tym lodom/ doday mi pomocy/ Co mą dużę objęły/ Niech nią nie władnie [...] Śmierć *GrabowSet* H4.

»sen [*kogo*] objął« (1): Zátrażną Niebem gromy/ á ziemię ogniami Zátopią [...] Porwę/ fięogładam fię [!]/ czuiąc iż na iáwie/ Táki wizerunk álbo fen mię objął prawie. *KołakCath* C5.

»[*kogo*] objął strach« [*szyk zmienny*] (2): A on co był vmárł powftał wnet á począł mowić. [...] A wnet onyż wżytki objął ftrách/ á wielbili Páná Bogá *RejPos* 221; *OrzJan* 84.

7. *Przyjąć wysokie stanowisko* (np. *władzę nad państwem*); *amplecti JanStat* (3) : OBięcuiemy zá ławné fynty náłzé: iż gdy zá Bożą wolą ieden z nich ná królestwo będzie obran/ y rząd królestwa obéymie [*sceptra Regni Poloniae amplectetur JanStat* 371] [...] monety nie dopuści kowác [*przez rady*] *SarnStat* 406 [*idem*] 892; [*Bolesław Wstydlivy*] Obiął páńftwo około roku 1228. *KlonKr* D3.

8. *Posiąść* (o atrybutach Boskiej natury w komentarzu do *Ioann* 16/15) [*co*] (1) :

W połączeniu szeregowym (1): Wżytko cokolwiek ma Oćiec, moie iest.) Stąd dowodzą święci Doktorowie/ że Chryftus iest rowien Bogu Oycu. Bo żadne ftworzenie nie może objąć/ ogárnąć/ áni mieć wżytkiego tego co ma Bog Oćiec *WujNT* 372.

9. *Zrozumieć, pojąć; capere, comprehendere, intellegere Cn* [*w tym: co* (2), *kogo* (1)] (4) :

Ze zdaniem dopełnieniowym [*jako*] (1): O iáko wwielbione íprawy twoie Pánie/ niewymowi ięzyk y ferce á rozum nieobeymie. *SkarŻyw* 173.

W połączeniu szeregowym (1): Naprzod to iest/ práwy Kościół Boży/ który iáko ieden iest/ ták tefz ma włobie iedność j zgodę [...] nie wrzczách świeckich widomych [...] ále w rzeczách Niebieskich/ których nikt nie widział/ áni ich objąć rozumem/ áni wywodem żadnym dowieść może. *SkarJedn* 17.

Fraza: »rozum, myśl nie obejmie; objąć rozumem« (2;2;1): *SkarJedn* 17; Wielki/ niewyflowiony/ nieśmiertelny boże/ Zaden rozum/ żadna myśl objąć cię niemoże [*et magnitudinis eius est non finis Vulg Ps* 144/3]. *KochPs* 210; *SkarŻyw* 3, 173.

Szereg: »przejrzeć, objąć« (1): zá pracę swoię/ y robotę/ ftóry zakon doczelne miał korzyści [...] Nowy lepak zá pracę swoię: czeka ziemie żywiących/ y odpłaty oney wieczney w niebie: ktorey drogości y wielkości oko nie przeyrzy/ y myśl nie obeymie. *SkarŻyw* 3.

10. *Obedrzeć ze skóry* (1) : Schinden. Odrzeć. Obiąć. Excoriare. *Calag* 417a.

Synonimy: 1. *obląpić*; 2. *wziąć*; 3. *ogarnąć*; 4. *ogarnąć, pomieścić*; 5. *wziąć, zagarnąć*; 6. *obwiązać*; 9. *zrozumieć*; 10. *obedrzeć, odrzeć*.

Formacje współrdzenne cf **JAĆ**.

Cf **OBJĘCIE, OBJĘTY**